

DEMETER: Tarım ve Bereket Tanrıçası

Yunan mitolojisindeki en hüznü hikayelerden birine sahip olan Demeter, Tanrılık özellikleriyle insanlık özellikleri birbirine karışmış, diğer tanrıların aksine zalimliği hemen hemen hiç olmayan hikayelere sahiptir. Demeter'in kızı Persephone (bir diğer adı Kore) ile ilgili miti, şüphesiz en güzel Yunan mitlerinden biridir.

Demeter, Kronos ile Reheia'nın kızıdır. Yani Zeus ile aynı kuşak tanrılardandır. Az anlatılan mitlerden birinde Poseidon'un oyuna getirerek çocuk sahibi olduğu, bir başka az anlatılan hikayede ise, kendi isteğiyle bir ölümlüden çocuk doğurduğu yer alır. Ancak, en ünlü miti hiç şüphe yok ki Zeus'un karısı olarak doğurduğu Persephone ile ilgili olmaktadır.

Demeter, bereket, tarım, tarlalar ve buğdayların tanrısıdır. Yeryüzüne bereketi getirir, buğdayların sağlığını verir. Demeter, insanları kıtlıktan koruyan tanrıdır. Bu nedenle büyük saygı görür. Ayrıca, en güzel tanrılardan biridir.

Bu nedenle, tanrılar bir yana ölümlüler ve periler dahil gözüne kesirdiği her kadının peşinden koşan Zeus'un dikkatinden kaçması mümkün değildir. Zeus, Hera'dan sonra Demeter'den de çocuk sahibi olur. Demeter'den doğan kızı Persephone çok güzeldir, ancak bu Hera'nın hissinin üzerine çekmesini engellemez. Hem Demeter, hem Zeus türlü zorluklarla Persephone'yi Hera'nın gazabından korumak için türlü çabalar harcarlar.

Çünlerden bir gün kainatın üç büyük tanrısından biri olan yeraltı tanrısı Hades, yalnızlıktan bunaldığı bir sıra Zeus'u ziyaret eder ve bir eş istediğini söyler. Sorun şudur ki, Hades'in bir tanrı olmasına rağmen, yeraltında zifiri karanlıkta kendisiyle yaşayacak ne tanrı, ne peri, ne de ölümlü bulması neredeyse imkansızdır. Bütün bu zorlukları bilen Zeus, tanrı olan kardeşi Hades'in sıradan bir eş kabul etmeyeceğini de bilmektedir. Ayrıca, Hades'in kızdırılması kainatın dengesini de bozacaktır. Bütün bu gerekçelerden hareket eden Zeus, mümkün olduğunca fazla çıkar elde etmeyi de ihmal etmez ve biraz da karısı Hera'dan korumaktan yorulduğu kızı Persephone'yi Hades'e eş olarak almasını önerir. Hades, son derece güzel olan Persephone'yi memnuniyetle kabul eder, ancak ne Demeter'in ne de Persephone'nin henüz bu karardan haberi yoktur. Üstelik açıkça bir evlilik yapılmaya kalkılsa, Demeter'in çok sevdiği kızının yeraltında yaşamasına izin vermeyeceği açıktır.

Bu nedenle bir plan yapılır ve arkadaşlarıyla kırlarda çiçek topladığı bir sırada Persephone büyümlü bir çiçek ile tuzağa düşürülür ve

Hades tarafından kimse görmeden yeraltına kaçırılır. Tam yeraltı dünyasına girerken attığı çığlığı ise annesi Demeter duyar.

Kızı kaybolan Demeter çılgına döner. Tam on gün boyunca arar, ancak bulamaz. Onuncu günde, gökyüzünden herşeyi gören tanrı Helios'a (Çüneş) danışmayı akıl eder. Helios önce bilgi vermekten kaçınır, ancak perişan haldeki Demeter'e acır ve gerçeği söyler. Demeter, öncelikle Zeus'un buna izin vermesinden dolayı intikam hisleriyle yanar, ama yeraltı dünyasına giren hiç kimsenin bir daha dışarı çıkamayacağını bildiğinden ve Zeus'a da gücü yetmeyeceğinden dolayı kendi içine çekilir, hayata küser. Yaşlı bir kadın kılığında yeryüzünde oradan oraya dolaşır. Demeter'in küskün olduğu bu süre boyunca yeryüzünde kıtlık hakim olur.

Demeter, insanların arasında dolaşırken Eleusis'te Kral Keleos'un kızlarıyla karşılaşır. Bu yaşlı ve perişan kadına acıyan Kral, onu yeni doğan oğlunun dadısı yapar. Herkes bir süre hayatından memnun olur. Hatta Demeter kızının acısını unutmaya başlar. Çok sevdiği oğlan çocuğunu da tanrı yapmak ister. Bunun için ateşte çocuğa ölümsüzlük verirken, çocuğun annesi bu durumu görür ve Demeter'in çocuğunu yaktığını sanır. Ancak o zaman kendi yüzünü gösteren Demeter'in üzüntüsü artar ve İda Dağı'nda bir mağaraya çekilir. Yeryüzündeki kıtlık dayanılmaz bir hal almıştır.

Bu duruma daha fazla seyirci kalamayan Zeus, Demeter'i ikna için İda Dağı'na gider, ancak o kızının geri getirilmesini şart koşar. Zeus bu kez Hades'in yanına gider. Elbette Hades de itiraz eder, ancak yeraltına kaçırıldığından bu yana bir şey yemeyen Persephone perişan haldedir. Bunun nedeni Hades'in yemeğinden yemesi halinde Zeus'un bile onu dışarı çıkaramayacak olmasıdır. Zeus, Persephone'ye bir şey yemediği konusunda yemin etmesini isterken, Persephone'nin 4 nar tanesi yediği ortaya çıkar. Zeus yine de Persephone'yi götürmek istemektedir. Bu kez Hades, yeraltı dünyasının kan emmek için sabırsızlanan ruhlarını yeryüzüne bırakmakla tehdit eder. Bir tarafta kıtlık, bir tarafta yeryüzündeki canlıların yeraltı ruhları tarafından kanının emilmesi tehlikesi arasında kalan Zeus, politik bir karar alır ve Persephone'nin yılın 3 ayını yeraltında, kalan 9 ayını yeryüzünde geçirmesine karar verir.

Herkes bu karara uyar ve Demeter kızına kavuşmasını yeryüzündeki ağaçların yeşermesi, olgunlaşması, meyve vermesiyle kutlar. Ancak, yer altında geçirdiği üç ay boyunca yeryüzündeki herşey uykuya yatar. Persephone'nin yeraltında geçirdiği o üç ay, yeryüzünde kış mevsimi olur. □